Indkøbs- og Udbudspolitik

Revideret udgave vedtaget i Byrådet den 20. juni 2018

Forord

Byrådet vedtog i 2014 en samlet politik for udbud og indkøb i Viborg Kommune. Politikken er løbende revideret og tilpasset i dialog med eksterne parter senest i 2018. Indkøbs- og udbudspolitikken udstikker rammerne for indkøb og udbud af varer, tjenesteydelser, konkurrenceudsættelser og bygge- og anlægsopgaver i Viborg Kommune. Hensigten med indkøbs- og udbudspolitikken er at give borgere, potentielle leverandører og medarbejdere et indblik i, hvordan Viborg Kommune foretager indkøb og gennemfører udbud.

Indkøb og udbud spiller en væsentlig rolle i forhold til kommunens samlede økonomi. En effektiv og professionel indkøbsadfærd er en forudsætning for at kunne realisere kommunens vision og strategi. Vi har siden 2007 sparet 120 mio. kr. på indkøb, der har givet Byrådet råderum til velfærdsydelser.

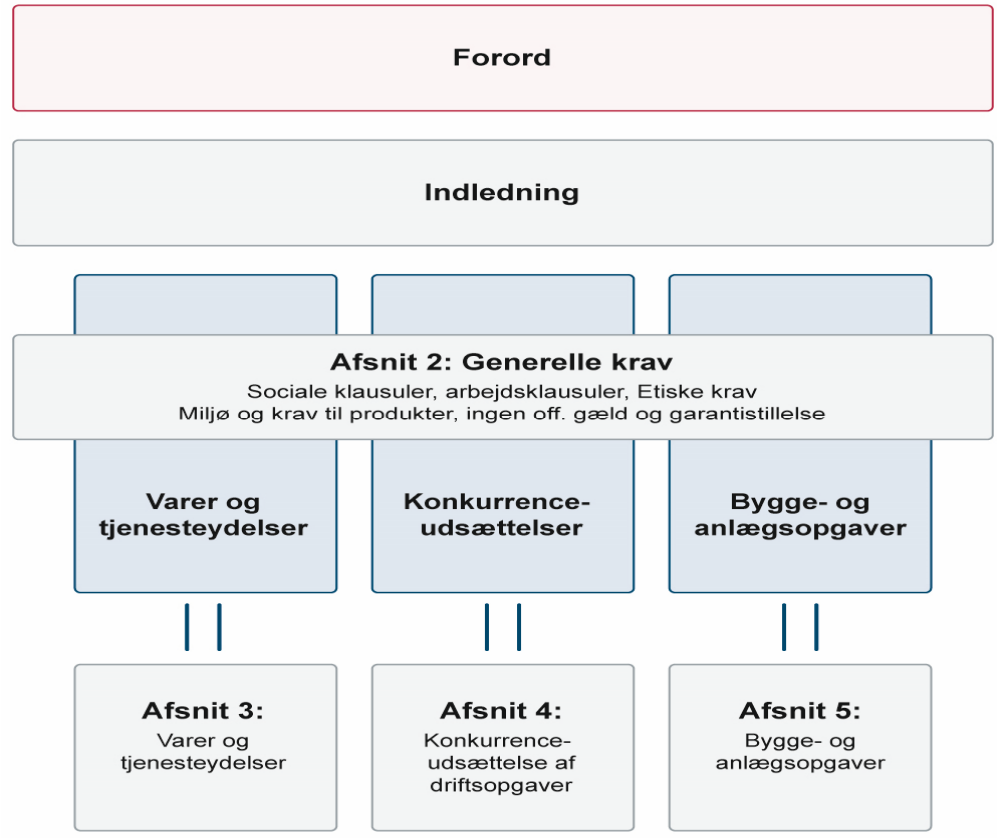
Viborg Kommune vil med den reviderede indkøbs- og udbudspolitik understøtte udvikling og vækst i kommunen. Dette skal ske gennem effektivisering og fokus på udbud af kommunale opgaver og indkøb, der sikrer kommunen de bedste priser, og som samtidig sikre muligheden for vækst og udvikling i det lokale erhvervsliv.

Med venlig hilsen

Ulrik Wilbek

Borgmester

Opbygning af politikken:

1. Formål og principper for indkøb og udbud i Viborg Kommune

Indkøbs- og udbudspolitikken omfatter samtlige indkøb og udbud af varer og tjenesteydelser samt bygge- og anlægsopgaver og konkurrenceudsættelse af driftsopgaver i Viborg Kommune.

Viborg Kommunes indkøb af varer, tjenesteydelser, bygge- og anlægsopgaver sker efter gældende national lovgivning, "Tilbudsloven" og "Udbudsloven", samt international lovgivning "Udbudsdirektivet". Af lovgivningen fremgår det blandt andet, at alle indkøb i Kommunen som udgangspunkt skal ses under ét, og at Viborg Kommune er, som følge af lovgivningen, forpligtet til at sende en lang række varer og opgaver i udbud.

Visionen for indkøb og udbud i Viborg Kommune er, at Kommunen er en professionel og ansvarlig samarbejdspartner, som sikrer Kommunen økonomiske gevinster og en bæredygtig udvikling.

Viborg Kommune foretager indkøb og udbud efter følgende grundprincipper:

- Ved at koordinere indkøb og udbud optræder Viborg Kommune som én samlet kunde. På den måde opnår Viborg Kommune stordriftsfordele.
- Viborg Kommune køber som udgangspunkt sine varer og tjenesteydelser efter princippet om bedst og billigst til prisen.
- Viborg kommunes indkøbs-og udbudspolitik skal sikre fair konkurrence for og blandt leverandørerne af varer og tjenesteydelser, samt sikre medarbejderne ordentlige arbejdsforhold jf. afsnit 2.2-2.4.
- Effektive og digitaliserede indkøbsarbejdsgange gennem anvendelse af Viborg Kommunes e-handelssystem, skaber mere tid til borgernær service og kerneopgaver.
- Økonomiske gevinster skabes gennem fælles forpligtende indkøbskontrakter og standardisering af indkøb.
- Viborg Kommune tilslutter sig SKIs[1] fælleskommunale forpligtende indkøbsaftaler og deltager i fællesudbud i Jysk Fællesindkøb[2] for at kunne løfte udbudspligten på flere områder.

1.1. Indkøbs- og udbudspolitikkens omfang

Politikken omfatter alle kommunale forvaltninger, institutioner og afdelinger, samt selvejende institutioner, der har indgået driftsoverenskomst med Viborg Kommune (*herefter afdelinger*).

Indkøbs- og udbudspolitikken danner den overordnede ramme for Kommunens indkøb og udbud, den udarbejdes og godkendes af Byrådet.

Derudover er der udarbejdet administrative retningslinjer for konkurrenceudsættelse af kommunale driftsopgaver, samt vejledninger vedrørende anvendelse af sociale klausuler, herunder opfølgning på klausuler. Kompetencen til løbende at lave ændringer i retningslinjer og vejledninger er delegeret til Direktionen. Retningslinjerne udmønter politikken i administrativ praksis, og beskriver nærmere specificerede procedurer og administrativ praksis for Viborg Kommune.

[1] SKI er en central indkøbsorganisation, der gennemfører EU-udbud på vegne af den offentlige og halvoffentlige sektor etablerer såkaldte rammeaftaler på en række vare- og tjenesteydelsesområder.
[2] Jysk Fællesindkøb (herefter JYFI), er et kommunalt udbudsfællesskab, bestående af pt. 8 kommuner.

2. Generelle krav til leverandører

Inden Viborg Kommune indgår i en aftale med en ekstern leverandør, stilles der en række generelle krav, der gælder ved alle udbud i Viborg Kommune.

2.1. Miljøkrav

Viborg Kommune har fokus på forbedring af miljø- og energivenlige indkøb. For at mindske kommunens miljøbelastning arbejdes der løbende på, at indgå flere indkøbskontrakter med miljøhensyn.

Viborg Kommune vil stille miljøkrav til produkter i et nødvendigt og relevant omfang i det konkrete udbud. Miljøkrav, der stilles i forbindelse med udbud, må ikke give ekstra udgifter, som medfører mindre lønbudget og dermed mindre service.

Miljøkrav stilles i det omfang, det ikke strider mod gældende udbudsret, herunder Udbudsloven og EU-direktivet. Beslutningen om, hvilke miljøkrav, der inddrages, træffes i den konkrete sag på baggrund af en drøftelse mellem de relevante parter i det enkelte udbud.

2.1.1 Krav til leverandører

Viborg Kommune har et mål om at bidrage til en bæredygtig udvikling i samfundet bl.a. gennem et øget brug af miljørigtige varer og materialer i Kommunen. Derfor kan Kommunen også stille miljøkrav til leverandører, fx:

- Om virksomheden er miljøcertificeret (EMAS, ISO).

Hvis virksomheden ikke er miljøcertificeret, kan der indhentes andre oplysninger, fx:

- Om virksomheden arbejder med miljøledelse.
- Virksomheden overholder miljømyndighedernes lovkrav i henhold til miljøbeskyttelsesloven (fx miljøgodkendelse, påbud mv.).

2.1.2 Krav til produkter

Viborg Kommunes ambition er, at miljøbelastende produkter, i størst muligt omfang, erstattes af mindre miljøbelastende produkter. I de enkelte udbud kan der også fokuseres på produkternes totalomkostninger, forstået som summen af omkostningerne ved produktion, distribution, forbrug og bortskaffelse, når de økonomiske konsekvenser af miljøkrav vurderes. Det betyder i korthed, at hele produktets levetid kan tænkes med ved prisvurderingen svarende til en Total Cost of Ownership betragtning (TCO).

Når Viborg Kommune stiller mindstekrav til produkter i forbindelse med udbud, kan der indgå oplysninger om:

- Produktet er mærket med et relevant og anerkendt miljømærke.
- Indhold af miljømæssige skadelige produkter.
- Emballering, herunder genanvendelse af emballagen.
- Miljømæssig belastning ved fremstilling og anvendelse af produktet.
- Produktets levetid.

2.2. Etisk og socialt ansvar

Viborg Kommune vil i et hvert udbud sikre social ansvarlighed og et sikkert og sundt arbejdsmiljø for Kommunens og leverandørernes ansatte. Viborg Kommune forudsætter derfor, at Kommunens leverandører og deres underleverandører overholder internationale konventioner tiltrådt af Danmark. De nævnte konventioner omfatter dels en række såkaldte ILO-konventioner og dels FN´s Menneskerettighedserklæring og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Kontrakter, som udfærdiges på baggrund af afholdte udbud, vil indeholde krav om, at leverandøren overholder disse konventioner. Formålet med kravet om overholdelse af konventionerne er at sikre, at produktionen

af den udbudte opgave sker under iagttagelse af de pågældende konventioners minimumskrav til arbejdsmiljø og arbejdsforhold mv. Klausuler om etisk og socialt ansvar indarbejdes i udbudsmaterialet eller udbudsbekendtgørelsen som et kontraktvilkår med følgende formulering:

"Viborg Kommune forudsætter, at leverandøren og eventuelle underleverandører overholder internationale konventioner tiltrådt af Danmark, herunder følgende grundlæggende ILO-konventioner:

- *Tvangsarbejde (ILO-konvention nr. 29 og 105)*
- *Ingen diskrimination i ansættelsen (ILO-konvention nr. 100 og 111)*
- *Mindstealder for adgang til beskæftigelse samt forbud mod og omgående indsats til afskaffelse af de værste former for børnearbejde (ILO-konvention nr. 138 og 182)*
- *Organisationsfrihed og ret til kollektive forhandlinger (ILO-konvention nr. 87, 98 og 135)*
- *Sikkert og sundt arbejdsmiljø (ILO-konvention nr. 155)*

Det forudsættes endvidere, at leverandøren og dennes underleverandører respekterer grundlæggende menneskerettigheder, herunder lever op til FN´s Menneskerettighedserklæring og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Hvis Viborg Kommune bliver bekendt med, at leverandøren ikke lever op til foranstående bestemmelser, er leverandøren forpligtet til at opfylde kontrakten med en tilsvarende ydelse, som opfylder alle kontraktens krav til ydelsen. Leverandørens eventuelle omkostninger forbundet hermed er Kommunen uvedkommende."

I visse situationer, hvor leverandører i sit virke for Viborg Kommune har direkte kontakt med børn og unge i Kommunen, skal leverandøren kunne udlevere børneattester på de involverede medarbejdere.

2.3. Sociale klausuler

Viborg Kommune har som arbejdsgiver påtaget sig et ansvar for at fastholde personer på arbejdsmarkedet, at integrere personer, der står udenfor arbejdsmarkedet samt at sikre, at der ikke sker nedslidning af arbejdskraften. Det er Viborg Kommunes holdning, at dette ansvar også skal kunne realiseres efter, at et område har været konkurrenceudsat, eller en opgave har været i udbud.

Viborg Kommune kan i kontrakten stille krav om, at leverandøren påtager sig et nærmere angivet socialt ansvar til at aktivere ledige, oprette jobs til personer med varige begrænsninger i arbejdsevnen, sikre pladser til elever/praktikanter/lærlinge, at integrere marginaliserede grupper som sådan, samt stille krav om at leverandøren aktivt arbejder med fastholdelse og vedligeholdelse af arbejdskraften. Således vil Viborg Kommunes sociale ansvar på arbejdsmarkedsområdet også afspejles i de krav, der er til en eventuel ekstern leverandør.

Krav om sociale klausuler, herunder uddannelsesklausuler ved udbud af bygge- og anlægsopgaver, er beskrevet i afsnit 5.1.

2.4. Arbejdsklausuler

Kontrakter udfærdiget i forbindelse med indgåelse af aftaler om bygge- og anlægsopgaver, tjenesteydelser samt konkurrenceudsættelser skal indeholde en såkaldt arbejdsklausul. Arbejdsklausuler anvendes i forbindelse med indgåelse af kontrakter med eksterne leverandører og indbefatter, at den valgte leverandør og dennes underleverandører forpligtes til at sikre sine medarbejdere løn- og ansættelsesvilkår, der mindst svarer til det, der er aftalt i de danske overenskomster.

Arbejdsklausulen indarbejdes i udbudsmaterialet eller udbudsbekendtgørelsen som et kontraktvilkår, med følgende formulering:

"Viborg Kommune ønsker, med henvisning til ILO-konvention nr. 94 vedrørende løn- og ansættelsesforhold, at sikre gode vilkår for medarbejderne hos leverandøren af de udbudte ydelser.

Leverandøren forpligter sig derfor til at sikre, at de ansatte, som leverandøren og eventuelle underleverandører beskæftiger med henblik på opgavens udførelse, har løn og ansættelsesforhold, der ikke er mindre gunstige end de løn- og ansættelsesvilkår som i henhold til kollektiv overenskomst, lovgivning eller administrative forskrifter gælder for arbejde af samme art indenfor vedkommende fag eller industri på den egn, hvor arbejdet skal udføres.

Viborg Kommune kan til enhver tid udbede sig relevant dokumentation for, at løn- og arbejdsvilkår for arbejdstagerne lever op til denne forpligtelse. Leverandøren skal, efter skriftligt påkrav, fremskaffe relevant dokumentation fra såvel egne som eventuelle underleverandørers arbejdstagere. Dokumentationen skal være Viborg Kommune i hænde senest 5 arbejdsdage efter påkravets modtagelse. Relevant dokumentation kan f.eks. være lønsedler, lønregnskab, ansættelseskontrakter eller ansættelsesbeviser. Leverandøren skal endvidere på kommunens opfordring dokumentere, at denne er registreret i relevante registre som fx Registeret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT) og E-indkomst registeret. "

2.5. Garantistillelse og gældserklæring

Garantistillelse
Det skal konkret overvejes i det enkelte udbud, om Viborg Kommune ved udbud pådrager sig en væsentlig risiko, der skal modsvares af et krav om garanti. En risiko kan være misligholdelse fra leverandørens side eller en konkurs. I overvejelserne kan indgå, om der er tale om en betydelig kontrakt for kommunen, særlige økonomiske eller politiske hensyn, kapitaltung opgave eller lignende. Sikkerhedsstillelse i forbindelse med bygge- og anlægsopgaver er yderligere beskrevet i afsnit 5.

Gældserklæring
Viborg Kommune forlanger i alle EU-udbud, at tilbudsgivere skal afgive en erklæring på tro og love vedrørende ubetalt, forfalden gæld til det offentlige. I henhold til dansk lovgivning må Viborg Kommune ikke indgå aftale med en tilbudsgiver, der har ubetalt forfalden gæld til det offentlige på over 100.000 kr. Hvis gælden er over 100.000 kr., har Viborg Kommune som hovedregel pligt til at afvise tilbuddet. Kun hvis der stilles garanti for beløb over 100.000 kr., eller der er aftalt en afviklingsordning, vil tilbuddet kunne tages i betragtning. Hvis gælden er mindre end 100.000 kr. har Viborg Kommune ret til at afvise tilbuddet, men er ikke forpligtet til det.

For leverandørkontrakter vedrørende personlig pleje og praktisk hjælp må Viborg Kommune, som udgangspunkt, ikke indgå kontrakter med leverandører, som har ubetalt forfalden gæld til det offentlige på 50.000 kr. eller derover.

Udvælgelseskriterier
Viborg Kommune vil i hvert udbud overveje, hvilke kriterier der skal være gældende for, om en virksomhed har mulighed for at byde på opgaven. Lovgivningen giver kommunen ret til at stille krav til virksomheder omkring ex. en bestemt økonomisk/finansiel formåen (ex. soliditetsgrad/årsregnskaber), eller bestemte tekniske/faglige kompetencer.

Udvælgelseskriterier kan være med til at sikre kommunen mod at få bud fra virksomheder, der enten af faglige eller økonomiske årsager ikke formår at løfte opgaven, men er ingen garanti mod ex. konkurser.

Konkurs
Viborg Kommune undersøger i tilfælde af en leverandørs konkurs, om konkursboet har ret til at overtage kontrakten med Viborg Kommune og ønsker at gøre brug af denne ret. Har konkursboet ikke ret til at overtage kontrakten med Viborg Kommune, eller ønsker konkursboet ikke at gøre brug af denne ret, vil Viborg Kommune hæve kontrakten og tildele kontrakten til anden side. Tildeling af kontrakten til anden side skal som hovedregel ske gennem et genudbud af kontrakten. Viborg Kommune vil dog undtagelsesvist kunne fravige denne hovedregel, hvis en ny leverandør indtræder i kontrakten på uændrede vilkår, eller hvor særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Viborg Kommune vil i tilfælde af konkurs forlange, at konkursboet uden ugrundet ophold tager stilling til, om konkursboet ønsker at overtage kontrakten. Viborg Kommune vil i den forbindelse gøre kurator opmærksom på, at konkursboet ikke kan overdrage kontrakten til en ny kontrakthaver uden Viborg Kommunes accept.

Vælger Viborg Kommune undtagelsesvist at acceptere, at konkursboet overdrager kontrakten til en ny kontrakthaver, vil Viborg Kommune før en sådan overdragelse afgøre, om den nye kontrakthaver kan accepteres.

Af hensyn til at der er behov for hurtig reaktion, er det delegeret til administrationen at træffe afgørelse i henhold til denne bestemmelse.

2.6. Opfølgning på kontrakter

Viborg Kommune sikrer sig mulighed for at følge op på, om leverandører lever op til de konkrete aftalte krav om praktikanter/lærlinge, løn- og arbejdsvilkår mv., ved at indsætte et aftalevilkår i kontrakten om, at leverandøren på Viborg Kommunes foranledning skal dokumentere opfyldelse af kravene. Viborg Kommune vil fra sag til sag vurdere omfanget og behovet for dokumentation og opfølgning. Opfølgningen er Viborg Kommunes mulighed for, at leverandøren lever op til de krav, der er stillet i kontrakten.

Viborg Kommune vil i relevant omfang gennemføre kvalitetskontrol for at sikre, at den leverede ydelse svarer til det aftalte og til det serviceniveau, der er vedtaget for det pågældende område, vare eller ydelse.

Ved formodning om, at en leverandør ikke lever op til kravene i indkøbs-og udbudspolitikken kan borgere, virksomheder, interessenter som faglige organisationer, arbejdsgiverorganisationer, brancheforeninger m.fl. rette henvendelse til Viborg Kommune herom. Der følges op på eventuelle henvendelser og ved overtrædelser vurderes sanktionsmuligheder.

2.7. Offentlig – Privat samarbejde

Viborg Kommune har fokus på *effektivisering og vækst*. Sammen med nye velfærdsmodeller er nye modeller for offentlig-privat samarbejde centrale tiltag, der skal gøre Viborg Kommune i stand til at klare sig med markant færre medarbejdere end i dag og samtidigt understøtte vækst i bosætning og arbejdspladser i Viborg Kommune. Effektivisering af den kommunale opgaveløsning, bl.a. via offentlig- privat samarbejde, er en forudsætning for at kunne håndtere den demografiske udfordring og den løbende omstilling - og for at skabe et økonomisk råderum, der gør det muligt at investere i vækstinitiativer.

Viborg Kommune vil i henhold til "bekendtgørelsen om kvalitet, OPP (offentlig privat partnerskab) og totaløkonomi i offentligbyggeri, fremover lave en OPP-egnethedsvurdering i byggerier med en entreprisesum på over 20 mio. kr.[3]

2.8. Digitalisering af udbuds- og indkøbsprocessen

Viborg Kommune har fokus på at digitalisere hele indkøbsprocessen – fra afvikling af udbud og til det daglige indkøb i organisationen. I dag anvender Viborg Kommune internt et E-handelssystem, der gør indkøb lettere for medarbejderne, samt sikrer en nem og overskuelig adgang til at anvende kommunens indkøbsaftaler.

Viborg Kommune arbejder løbende på, at gøre hele tilbudsprocessen mere digital, så vi også lever op til de nye krav pr. 1. juli 2018 om, at udbud annonceres elektronisk (EU-udbud og light-udbud), jf. BEK nr. 1572 af

[3] En OPP-vurdering er en vurdering af, hvorvidt et bestemt projekt vil egne sig som Offentlig Privat Partnerskab. Vurderingen udgør et beslutningsgrundlag for en offentlig myndighed, der skal i gang med et anlægsprojekt af en vis størrelse og overvejer OPP. I et OPP varetager den private virksomhed anlægsarbejdet og den efterfølgende drift og vedlige-holdelse af et offentligt anlæg – fx en skole, et kontorbyggeri eller en vej.

30/11/2016.Viborg Kommune offentliggør alle udbud på hjemmesiden viborg.dk/udbud, samt på de lovbestemte steder for de forskellige typer af udbud.

3. Indkøb og Udbud af varer og tjenesteydelser

Dette afsnit omhandler indkøb og udbud af varer og tjenesteydelser i Viborg Kommune.

3.1. Organisering af indkøb og udbud

I Viborg Kommune er det primært Udbud og Indkøb, der afvikler udbud og indgår indkøbskontrakter på vegne af Viborg Kommune. Afdelingerne i Viborg Kommune har en fælles forpligtelse til aktivt at medvirke til at afdække behov og fastsætte krav mv. forud for et udbud. Herigennem sikres mere fordelagtige priser, den rette kvalitet og service, der matcher det reelle behov samt hensyn til miljømæssige og sociale forhold.

Viborg Kommune indgår, som udgangspunkt kun obligatoriske indkøbskontrakter baseret på forudgående udbud. Kommunens afdelinger er juridisk forpligtet til at anvende de obligatoriske aftaler. Dette er en vigtig forudsætning for, at der kan opnås stordriftsfordele og dermed bedre priser for hele Viborg Kommune. I særlige tilfælde, hvor det vurderes at skabe værdi for Viborg Kommune, kan der indgås frivillige aftaler med leverandører. Udbud og Indkøb involveres altid forud for indgåelse af aftaler.

Den daglige indkøbsdisponering foregår decentralt. Det er derfor de enkelte forvaltninger og institutioner, der er ansvarlige for, at indkøb sker i overensstemmelse med indkøbs- og udbudspolitikken.

Tærskelværdier

EU har i Udbudsdirektivet fastsat såkaldte tærskelværdier, der anviser, hvornår indkøb af varer og tjenesteydelser skal i udbud[4]. Det er volumen/beløbet for indkøbet, der afgør, hvilken lovgivning der gælder for indkøbet.

Tærskelværdier, varer og tjenesteydelser:

Beløb (kr. ekskl. moms)	Udbudsform	Lovgivning
Over 1.645.367 kr.	EU-udbud	Udbudsloven
0 kr. - 1.645.367 kr.	Interne retningslinjer	Udbudsloven afsnit 4 og 5

3.2. Indkøb under tærskelværdierne

I Viborg Kommune foretages indkøb af varer og tjenesteydelser under EU's tærskelværdi ud fra følgende retningslinjer:

a) at afdelingerne kontakter Udbud og Indkøb med henblik på vurdering af grænseoverskridende interesse og vurdering af, hvordan indkøbet skal foretages, jf. krav i Udbudslov om indkøb på markedsmæssige vilkår mm. (nedenstående skema anvendes)
b) at der indføres en bagatelgrænse på 500.000 kr. for vurdering af grænseoverskridende interesse (nedenstående skema anvendes ved indkøb over 500.000 kr.)
c) at ved indkøb mellem 500.000 kr. og EU's tærskelværdi, som udgangspunkt altid indhentes minimum 2 tilbud. Relevante direktør kan give dispensation herfra.

Hvis der vælges at indhente mere end tre tilbud, så skal der gives en begrundelse for dette. Dette af hensyn til at skabe balance mellem en effektiv konkurrence om kontrakten overfor hensynet til de omkostninger, som virksomhederne har forbundet med at give tilbud på mange opgaver. En begrundelse for at indhente mere end tre tilbud kan fx være, at det vurderes, at dette vil bidrage til at sikre et økonomisk fordelagtigt tilbud.

[4] Tærskelværdierne er fastsat for en toårig periode, de beskrevne i tabellen gælder fra 1.1. 2018

3.3. Udbudsplan og indkøbs- og udbudssamarbejder

Listen over de udbudspligtige områder er så omfattende, at der skal tænkes meget bredt i Kommunens løsningsmodeller. Der er et stort effektiviserings- og besparelsespotentiale gennem standardisering og centralisering af offentlige indkøb på tværs af kommunerne.

Derfor prioriterer Viborg Kommune udbud efter flg.:

- Tilslutning til forpligtende SKI aftaler.
- Deltagelse i udbud i JYFI (Jysk fællesindkøb).
- Indgå i ad hoc udbudssamarbejder på tværs af kommunerne.
- Gennemføre egne udbud.

Udbud og Indkøb udarbejder hvert år en udbudsplan, der indeholder en prioriteret udbudsoversigt for det kommende år. Udbudsplanen bruges til at prioritere hvilke udbud, der kan gennemføres via Staten og Kommunernes Indkøbsservice(SKI) aftaler, gennem kommunale indkøbsfællesskaber, eller af Viborg Kommune selv. Udbudsplanen er samtidig et arbejdsredskab til styring og prioritering af Udbud og Indkøbs ressourcer, og udarbejdes i et samarbejde med kommunens afdelinger. Udbuddene prioriteres eksempelvis ud fra effektiviseringspotentiale.

Udbudsplanen godkendes af Direktionen, og Udbud og Indkøb udarbejder hvert år en status over gennemførte udbud til Direktionen.

Viborg Kommune tilslutter sig som hovedregel SKIs forpligtende aftaler. Den endelig beslutning tages af økonomidirektøren.

4. Konkurrenceudsættelse af driftsopgaver

Viborg Kommune har i de kommende år fokus på *effektivisering og vækst*, et af midlerne til at indfri målsætningen er, at Viborg Kommune løbende "tjekker prisen" på de opgaver, som Kommunen traditionelt selv løser. Viborg Kommune vurderer løbende om yderligere opgaver skal konkurrenceudsættes.

Viborg Kommune havde en målsætning om, at Kommunens IKU-tal (indikator for konkurrenceudsættelse) i 2013 skal være på 26,0 %. IKU-tallet er en indikator for hvor stor en del af Kommunens driftsopgaver, der har været udsat for konkurrence.

4.1. Principper for konkurrenceudsættelser

I forbindelse med konkurrenceudsættelser arbejder Viborg Kommune ud fra følgende overordnede principper:

- Formålet med konkurrenceudsættelser er at "tjekke prisen".
- Udgangspunktet er at nuværende serviceniveau beskrives og udbydes med mulighed for justeringer, f.eks. harmoniseringer og fremtidige effektiviseringsmuligheder.
- Der budgetlægges ikke med eventuelle besparelser.
- Viborg Kommune udarbejder ved (gen-) udbud som udgangspunkt et kontrolbud (eget bud).
- Medfører en konkurrenceudsættelse overdragelse af medarbejdere til en ekstern virksomhed, sker dette i henhold til virksomhedsoverdragelsesloven.
- Der stilles krav om, at kommunens sociale ansvar på området skal videreføres (ex. medarbejdere på særlige vilkår, praktikanter og lærlinge).

Principperne er udmøntet i "administrativ retningslinje for konkurrenceudsættelse i Viborg Kommune".

4.2. Kompetencefordeling og beslutningsprocedure

I Viborg Kommune er det Byrådet, der træffer beslutning om, hvilke områder der skal konkurrenceudsættes. For at kunne tilrettelægge arbejdet i udbudsprocessen og sikre gennemsigtighed om, hvem der træffer hvilke beslutninger, er der blevet udarbejdet et skema, der viser beslutningsproceduren i forbindelse med konkurrenceudsættelser i Viborg Kommune. Viborg Kommune ønsker størst mulig åbenhed i beslutningsproceduren indenfor rammerne af udbudsdirektiverne og udbudsprincipper.

Det er vigtigt, at åbenhed ikke fører til en konkurrencemæssig fordel for nogen potentielle tilbudsgivere. Dette vil være et brud på ligebehandlingsprincippet. I Viborg Kommune er besluttet følgende:

Beslutningsprocedure for konkurrenceudsættelser

I – Indstilling, D – Drøftelse, B – Beslutning	Projekt-gruppe*	Arbejds-gruppe**	MED-ud-valg	Direk-tion	Fagud-valg***	ØKU
Foranalyse - **Principielle spørgsmål** - **Åben dagsorden**	I		D	I	I	B
Foranalyse - **Driftsmæssige spørgsmål** - **Åben dagsorden**	I		D	B		
Prækvalifikationsmateriale - **Lukket dagsorden**	I		D	I	I	B
Resultat af prækvalifikation - **Lukket dagsorden**	I		D	I	I	B
Udbudsmateriale - **Lukket dagsorden**	I		D	I	I	B
Tildelingskriterier - **Lukket dagsorden**	I			I	I	B
Tildelingsbeslutning (resultat af udbud) - **Åben og lukket dagsorden****		I		I	I	B
Genudbud af konkurrenceudsatte driftsopgaver				I	I	B

* Der nedsættes en intern projektgruppe med bred repræsentation (bestiller og udfører, samt ledelsen)
** Der nedsættes en uvildig arbejdsgruppe til behandling af indkomne tilbud.
*** Økonomi- og Erhvervsudvalget er fagudvalg på de tværgående konkurrenceudsættelser
**** Pointgivningen i forbindelse med tildelingen og tilbudssummen offentliggøres efter, der er truffet politisk beslutning

4.3. Inddragelse af medarbejdere

Viborg Kommune ser medarbejdernes viden og medindflydelse som helt centrale i forbindelse med gennemførelse af en konkurrenceudsættelse. Viborg Kommunes medarbejderne skal sikres information om og indflydelse på udbudsprocessen, herunder være inddraget i at beskrive opgaven og nuværende serviceniveau. Medarbejderne skal gennem MED-systemet inddrages i god tid, inden der træffes endelig beslutning om konkurrenceudsættelse. Medarbejderne skal sikres mulighed for at drøfte de arbejds- og personalemæssige konsekvenser af at anvende konkurrenceudsættelse således, at medarbejdernes synspunkter og forslag kan indgå i beslutningsgrundlaget. Medarbejderne fra den enhed eller område, der konkurrenceudsættes, deltager i beskrivelsen af opgaven og det nuværende serviceniveau til brug i udbudsmaterialet.

Principperne for inddragelse af medarbejdere er nærmere beskrevet i den "administrativ retningslinje for konkurrenceudsættelse i Viborg Kommune". Principperne er udarbejdet i overensstemmelse med *"Protokollat om medarbejdernes inddragelse og medvirken ved omstilling, udbud og udlicitering"*, som er underskrevet af hovedorganisationerne den 24. maj 2005.

4.4. Organisering

Gennemførelsen af en konkurrenceudsættelse forudsætter styring, ledelse og samarbejde på tværs af forvaltningerne og stabene. For de enkelte vedtagne konkurrenceudsættelser er fagdirektøren projektejer og dermed hovedansvarlig for gennemførslen af projektet.

I forbindelse med en proces for konkurrenceudsættelse nedsættes en projektgruppe. Projektgruppen deltager i hele forløbet, jf. faserne i afsnit 4.2.

Medarbejdere, der har medvirket i udarbejdelsen af kontrolbud, må ikke deltage i den efterfølgende vurdering af de indkommende tilbud.

5. Bygge- og anlægsopgaver

Formålet med dette afsnit er at skabe åbenhed omkring den måde, som Viborg Kommune udbyder bygge- og anlægsydelser. Politikken søger dermed at skabe den rette balance mellem en sund konkurrence om kommunens opgaver og hensynet til det lokale erhvervsliv i kommunens udbud.

Formålet med at opstille principper for uddeling af opgaver er:

- at få mest muligt for skatteborgernes penge.
- at opgaverne løses bedst muligt for Viborg Kommune.
- at sikre ligebehandling og gennemsigtighed i tildelingen af kommunens opgaver, også for de lokale virksomheder.
- at sikre sociale hensyn (arbejdsklausuler, uddannelsespladser mv.).

Udbud af bygge- og anlægsopgaver vil blive anvendt til at understøtte kommunens mål om at sikre et godt arbejdsmiljø, sociale forhold og uddannelses af unge.

Viborg Kommune indgår i en løbende dialog med de lokale virksomheder og interesseorganisationer på området for at sikre Kommunen den kvalitets- og prismæssigt bedste løsning.

5.1. Model for udbudsform og uddannelsesklausuler

Modellen viser, at Viborg Kommune fremover som hovedregel udbyder bygge- og anlægsopgaver i offentlig licitation og fagentreprise. Anden udbudsform kan kun anvendes efter konkret politisk beslutning i det enkelte projekt.

Modellen viser samtidig, hvordan Kommunen vil bruge uddannelsesklausuler i udbuddene. Af hensyn til, at der er behov for hurtig sagsgang, er det delegeret til administrationen at træffe afgørelse om tildeling af opgaver i henhold til modellen.

Tabel 1: Model for udbudsformer og uddannelsesklausuler

Værdi	Udbud af bygge- og anlægsopgaver	Uddannelsesklausuler
Over 41.305.415 kr. (EU-udbud)	**Offentlig licitation** • Med eller uden prækvalifikation • Udbydes i fagentreprise • Dokumentation for at tilbudsgiver kan stille sikkerhedsstillelse • Tildelingskriteriet: som hovedregel laveste pris	**Der stilles følgende krav:** • Som udgangspunkt skal 10 % af de stillinger, der anvendes til at opfylde kontrakten besættes med lærlinge/elever, sekundært ledige i virksomhedspraktik • Kontraktkrav knyttet til opgaven.
3.000.000 kr. – 41.305.415 kr.	**Offentlig licitation** • Med eller uden prækvalifikation • Udbydes i fagentreprise • Dokumentation for at tilbudsgiver kan stille sikkerhedsstillelse • Tildelingskriteriet: som hovedregel laveste pris	**Der stilles følgende krav:** • Som udgangspunkt skal 10 % af virksomhedens ansatte være lærlinge/elever, sekundært ledige i virksomhedspraktik • Kontraktkrav der stilles til virksomheden og eventuelle underleverandører.
300.000 kr. – 3.000.000 kr.	**Underhåndsbud** • Liste på viborg.dk hvor håndværkere fra Viborg Kommune kan registrere sig • Tilbud indhentes blandt 3 virksomheder på håndværkerlisten som underhåndsbud med 2 lokale og 1 uden for lokalområdet • Tilbudsindhentningen foregår efter tur og forvaltningen registrerer, hvem der har haft mulighed for at byde og registreringen er offentlig tilgængelig på viborg.dk • Hvis der lokalt ikke kan opnås konkurrence (ingen eller kun ét bud), kan tilbud indhentes uden for kommunen • Som hovedregel laveste pris	**Der stilles følgende krav:** • Som udgangspunkt skal 10 % af virksomhedens ansatte være lærlinge/elever • Alternativ kan kravet opfyldes ved virksomheden inden for det seneste år har haft en elev i delaftale • Ved særlige tilfælde hvor ovenstående krav ikke kan opfyldes, kan virksomheden indgå aftale om beskæftigelse af en ledig
Under 300.000 kr.	• Viborg Kommune indhenter tilbud fra én eller flere lokale virksomheder • Udbydes i fag- eller hovedentreprise	**Intet krav**

* En lærling/elev defineres som en arbejdstager (lærling/elev), med hvem leverandøren har en uddannelsesaftale i henhold til lov om erhvervsuddannelser.

Viborg Kommune stiller krav om, at leverandørerne er med til at uddanne unge ved at stille krav om ansættelse af lærlinge, når der findes en relevant uddannelse i henhold til Lov om erhvervsuddannelse. I konkrete tilfælde kan dette krav alternativt opfyldes ved i stedet at tage elever/praktikanter/ledige i en kortere periode.

5.2. Model for udbudsform af rådgivningsydelsen

I forbindelse med bygge- og anlægsopgaver benyttes ofte eksterne rådgivere (arkitekt, ingeniør mv.). Modsat selve bygge- anlægsopgaven udbydes rådgiverdele som en tjenesteydelse.

Ud fra samme principper som selve byggeopgaven, har Viborg Kommune udarbejdet en model, der viser, hvordan Kommunen som hovedregel vil udbyde rådgiveropgaven. Af hensyn til, at der er behov for hurtig sagsgang, er det delegeret til administrationen at træffe afgørelse om tildeling af opgaver i henhold til modellen.

Tabel 2: Model for udbudsformer for rådgivningsydelsen

Værdi	Udbud af rådgivningsydelsen
Over kr. - 1.645.367 kr. (EU- udbud)	Opgaven sendes i EU-udbud - med eller uden prækvalifikation
500.000 - 1.645.367 kr.*	Ved rådgivningsydelser indbydes 3 rådgivere til at give tilbud heraf en uden for kommunen. I særlige tilfælde, ex. specifikke kompetencer eller af hensyn til konkurrence, kan forvaltningen vælge at indhente flere tilbud uden for kommunen.
Under 500.000 kr.*	Der indhentes tilbud fra en eller flere rådgivere inden for kommunen. I særlige tilfælde, ex. specifikke kompetencer eller af hensyn til konkurrence, kan forvaltningen vælge at indhente tilbud uden for kommunen.

* Jf. Udbudslovens §193 stk. 2 skal en Ordregiver, der indhenter flere end tre tilbud, kort begrunde, hvorfor der indhentes flere tilbud end tre, og samtidig oplyse tilbudsgiverne om, hvor mange tilbud der højst vil blive indhentet.

5.3. Sikkerhedsstillelse

Viborg Kommune bruger krav om sikkerhedsstillelse ved bygge- og anlægsopgaver for at sikre sig mod tab i forbindelse med bl.a. konkurser.

Viborg Kommune stiller krav om sikkerhedsstillelse jf. AB-92 § 6[5], når opgaven er over 1 mio. kr.

I følge AB92 skal kommunen stille et krav om sikkerhedsstillelse på 15 % af entreprisesummen. Det vil ex. betyde, at kommunen ved en entreprisesum på 1 mio. kr. kræver en sikkerhed, på 150.000 kr. Ifølge "AB 92", nedskrives den til 10 % af entreprisesummen, når arbejdet er færdigt og godkendt. Et år efter, at arbejdet er afleveret, nedskrives garantien til 2 % af entreprisesummen, og 4 år efter sidste nedskrivning bortfalder den helt.

5.4. Kompetencefordelingsplan

Den overordnede fordeling af kompetencer ved bygge- og anlægsopgaver er skematiseret i nedenstående:

[5] AB92, ABR89 og ABT93 bliver til AB18, ABR18 og ABT18, gældende fra 1. januar 2019.

I – Indstilling, B – Beslutning	Forvaltningen	Fagudvalg	Byråd
Budget, anlægsbevilling og anlægsregnskab	I	I	B
Udbudsform: ved afvigelse fra afsnit 5.1 "Udbudsform og uddannelsesklausuler".	I	B	
Beslutning om udbud med/uden prækvalifikation	B		
Godkendelse af evt. skitseforslag	I	B	

5.5. Tærskelværdier bygge- og anlæg

EU har i udbudsdirektivet fastsat såkaldte tærskelværdier, der anviser, hvornår bygge- og anlægsopgaver er udbudspligtige. Volumen/beløbet for indkøbet er bestemmende for, hvilken lovgivning der er gældende for indkøbet.

Tærskelværdier Bygge- og anlæg[6]:

Beløb (kr. ekskl. moms)	Lovgivning
Over 38.960.213 kr.	Udbudsloven
300.000 – 38.960.213 kr.	Lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren
Under 300.000	Forvaltningsretlige principper

[6] Tærskelværdierne er fastsat for en toårig periode, de beskrevne i tabellen gælder fra 1.1. 2018